

Een platte provocatie of aanzet tot dialoog?

Wat gebeurt er als je moderne en traditionele religieuze kunst bij elkaar brengt? In het Begijnhofmuseum in Turnhout kan je op zoek gaan naar het antwoord.

Jan Brouwers

Wartoe leidt de ontmoeting tussen klassieke kerkelijke kunst en hedendaagse kunst? Tot dialoog of tot confrontatie? Het affiche van de tentoonstelling *Ontmoeting en contrast. Hedendaagse kunst in dialoog met de begijnhofcollectie*, die te zien is in het Begijnhofmuseum in Turnhout, lijkt op confrontatie te wijzen. Een beeld van Maria met het Kind Jezus is met tientallen spijkers doorboord. Probeert het Begijnhofmuseum zich als 'modern' en 'bij de tijd' te presenteren door zich af te keren van zijn religieuze herkomst? Krijgt hier de confrontatie de overhand op de dialoog?

Integer en zinvol

Om maar meteen te beginnen met de conclusie: de tentoonstelling brengt op een integere en zinvolle manier oude en nieuwe religieuze kunst bij elkaar. Het idee van de tentoonstelling is afkomstig van een van de gidsen van het Begijnhof. Hij wees Peter Hofland, locatieverantwoordelijke voor het Begijnhofmuseum, op het werk van de Pools-Duitse kunstenaar Josef Jan Michnia (1942). Deze vervaardigde op basis van zijn grondige kennis van de Bijbel 33 schilderijen met als titel *Woorden en daden van Jezus. 33 highlights*. De werken zijn niet te koop en de schilder exposeert ze doorgaans alleen tezamen, maar voor het kleine Begijnhofmuseum maakte hij een uitzondering.

Peter Hofland maakte een keuze uit het werk van Michnia en plaatste de schilderijen naast kunstwerken en ob-

jecten met hetzelfde thema uit de collectie van zijn museum. Deze selectie vulde hij aan met werk van andere hedendaagse kunstenaars onder wie de priester Remi Lens (1902-1983), die op het Begijnhof heeft gewoond. En dus ook de *Spijkermadonna* van Jacques Frenken (1929).

Moderne beeldtaal

Frenken was aanvankelijk priesterstudent, maar verliet het seminarie om zich aan de kunst te wijden. Dat zou erop kunnen wijzen dat hij zich in zijn werk afzet tegen het geloof. Zo wordt het werk ook vaak geïnterpreteerd, maar Frenken heeft dit altijd ontkend. De spijkers die hij aanbracht, verwijzen naar het lijden van Christus en het beeld verwijst zo naar het treurige lot dat moeder en kind te wachten staat.

Wat een provocatie lijkt, is dus eigenlijk een poging om religieuze begrippen op een nieuwe manier weer te geven. Blijkbaar komt dit niet altijd over. De beeldtaal van de moderne kunst is immers niet eenduidig. Moderne kunstenaars proberen hun visie op religie op hun eigen manier te verbeelden, wat tot misverstanden leidt. Moderne religieuze kunst vergt dat je je eigen oordeel opschort om de bedoeling van de kunstenaar te kunnen begrijpen. Ze is daardoor minder toegankelijk, maar wel verrassender en interessanter voor wie ervoor open staat.

In een nieuw licht

Negatieve geluiden over de tentoonstelling heeft Peter Hofland overigens nog niet gehoord. Ook niet van de Vrienden van het Begijnhof, van wie er velen sterk hechten aan het religieuze karakter van het hof. En, zo vult Hofland aan, het heeft de belangstelling voor de eigen collectie van het museum doen toenemen. De gidsen vertellen nu over de kunstwerken en objecten die naast de moderne werken zijn geplaatst, terwijl ze er vroeger aan voorbijgingen.

De eigen collectie, zegt Hofland, is dankzij de tentoonstelling in een nieuw licht komen te staan. +

Ontmoeting & contrast. Hedendaagse kunst in dialoog met de begijnhofcollectie. Tot 27 januari 2019 te zien in het Begijnhofmuseum (Begijnhof 56, Turnhout). Openingsuren di t/m vr 14.00-17.00 uur, za en zo 11.00-17.00 uur. Er zijn combitickets verkrijgbaar die tevens toegang geven tot het Speelkaartenmuseum en het Taxandriamuseum, waar de fototentoonstelling 'Serene Schoonheid - het begijnhof van Turnhout' te zien is.

Het Turnhouts Begijnhof

Het Begijnhof van Turnhout ontstond rond 1300 en staat sinds 1998, net als de andere begijnhoven in België, op de Werelderfgoedlijst van de Unesco. De laatste Turnhoutse begijn overleed in 2002.

Rechts: Remi Lens, 'Jezus gebukt onder het kruis'

Boven: Het affiche van de tentoonstelling toont de *Spijkermadonna* van Jacques Frenken, een beeld dat vaak verkeerd wordt geïnterpreteerd.

Rechts: Josef Jan Michnia, *De Graflegging*.

Foto's: Begijnhofmuseum Turnhout